

ПРАВОВА ДЕРЖАВА

Сінянський К., студент гр. Ю-85

Ідея правової держави має під собою давнє історичне підґрунтя. Ще мислитель античності Платон та його учень – Аристотель, розробляли ідею правової держави. Ідею правової держави людство сприймало як ідеальну державу, еталон. Ще Б. Кістяківський писав: «Реалії ж такі - побудувати справжню правову державу вчасно тоді, коли всі люди стануть святими. Нам це не загрожує ні нині, ні у найближчі часи». Тобто більшість вчених розглядали правову державу як утопію, гарним міфом, а не реальністю. Вона є шкалою і лабораторією, у якій виробляються засади майбутнього суспільного ладу. Багато вчених намагались дати визначення правової держави. На нашу думку, найбільш вдалим є таке: «Правова держава - правова форма організації і діяльності політичної влади та її взаємовідносин з індивідами як суб'єктами права.» Правова держава характеризується низкою ознак, які стосуються організації державної влади, стану правової системи, правового статусу особи та ін. Взагалі, якщо розглядати правову державу детальніше, то можна відзначити, що будується вона на ряді принципів. До найважливіших із таких ознак, які і називаються також принципами, належать: народний суверенітет — визнання народу єдиним джерелом і верховним носієм влади в державі; верховенство права - панування права в усіх сферах суспільних відносин, підпорядкування усіх громадян і держави правовим законам; взаємна правова відповідальність держави і громадянина; поділ державної влади здійснення функцій законодавчої, виконавчої і судової влади різними державними органами, збалансованість їх повноважень; реальність прав і свобод індивідів, забезпечена системою соціально-економічних, політичних, організаційних та юридичних гарантій. Правовою є держава, в якій юридичними засобами реально забезпечені здійснення, охорона й захист прав і свобод людини і громадянина. Сенс ідеї правової держави полягає в тому, щоб зв'язати державу правом, підпорядкувати її дії закону. При цьому сам закон має бути правовим, тобто відповідати вимогам права як синоніму справедливості, демократизму, гуманізму й моральності. Положення про правовий характер держави містяться в конституціях багатьох держав, у тому числі України (ст. 1). Але дані принципи на сьогодні не можуть

повністю забезпечити розвиток саме такої держави. Тому необхідне доопрацювання і зміна їх у відповідності з вимогами часу. Ще одним критерієм саме правової держави є дотримання і захист прав та свобод людини і громадянина з боку держави. Верховенство закону розуміє не тільки пріоритет закону як різновиду нормативно-правового акта у відношенні підзаконних актів, скільки широкий аспект прав і свобод, закріплених за членами суспільства чинним законодавством. У правовій державі будь-яке обмеження прав людини неприпустиме. У цьому зв'язку принципове значення набуває проблема правової рівності в різноманітних сферах життя суспільства і держави. Її рішення припускає створення державою надійних гарантій, що забезпечують таку рівність. Перелік прав і свобод людини і громадянина, властивий правовій державі, утримується в міжнародних актах. На жаль, на сьогодні права особи в Україні, незважаючи на конституційні приписи, гарантовані недостатньо, хоча в Основному Законі вперше були так широко встановлені юридичні гарантії прав людини. На сьогодні побудова в Україні демократичної державності безпосередньо пов'язана з забезпеченням прав та свобод людини і громадянина.

Модель демократичної держави, яку планується втілити на теренах України, передусім визначатиметься реальною реалізацією прав і свобод особи. Правова реформа, яка сьогодні здійснюється в нашій країні і базується на конституційних нормах, має бути спрямована на права людини і громадянина. Її успіх значною мірою залежить від готовності та здібності державних інституцій, в першу чергу судових і правоохоронних органів, сприймати своє призначення як служіння кожній людині, охороняти й захитати її права та свободи, забезпечувати її безпеку. Правова держава не може бути введено положенням влади чи бажанням певних осіб. Правова держава з'являється з рівнем розвитком суспільства, його правовою культурою і особливістю відносин між владою і суспільством, рівнем правосвідомості, а також всіма відносинами у даному суспільстві.

Отже, правова держава – реальна можливість людству втілити у державі всі свої найкращі досягнення і гуманістичні ідеї.

Наук. кер.- Харченко В.Б., доцент кафедри права